

Democràcia és complexitat

En temps d'agitació política com els que corren, ara crispats per la circumstància del període electoral, se succeeixen de manera accelerada tota mena d'esdeveniments d'aparença confusa i contradictòria. Aquests darrers dies n'hem tingut un parell de casos de primera magnitud. D'una banda, tenim la decisió del Tribunal Constitucional d'autoritzar la coalició basca Bildu, amb l'incident afegit que, en sortir de la presó per compliment de condemna, un antic membre d'ETA va demanar en una pancarta el vot per a aquesta candidatura. De l'altra, el vot contrari del PSC a la moció votada afirmativament per tota la resta de partits catalans per tal que el govern de Madrid pagués una bestreta, com havia fet els darrers dos anys, a compte del Fons de Competitivitat.

Val a dir d'entrada que aquests fets han acaparat l'atenció, però només d'aquells que estem atents a l'actualitat política, quatre gats. Per a la majoria de gent, aquestes històries són soroll que els avorreix profundament perquè no l'entenen. La reacció davant la incomprensió es manifesta amb expressions retòriques de populisme antipolític que acaben en la indiferència o que són recuperades pels mercaders del malestar. Quan no es té present aquesta dada, es fan discursos moralistes sobre la desafecció política que obliden l'origen real del problema: la inintel·ligibilitat de l'acció política a causa de l'obscuritat dels mateixos partits i d'una informació periodística partisana que n'amaga la complexitat.

En el cas de Bildu és fàcil d'entendre que si la majoria de mitjans de comunicació espanyols l'havien identificat de manera absoluta amb ETA, la decisió del Tribunal Constitucional els deixava sense altra alternativa que desqualificar-lo de manera abjecta. Això, o rec-

SALVADOR CARDÚS

SOCIÒLEG

tificaven la seva anàlisi prèvia, cosa inimaginable. Per això es van agafar a la imatge de la sortida de la presó de l'antic membre d'ETA mostrant el rètol esmentat, amb l'argument que això demostrava que Bildu era ETA, com titulava l'editorial d'*El Mundo*. S'ha de ser molt bèstia –en el sentit d'exhibir una nul·la sensibilitat democràtica– per afirmar que un pres que acaba de complir vint-i-cinc anys de presó encara és d'ETA, com si no hagués redimit el seu crim.

Per a aquest periodisme tampoc no té cap interès que el pres hagués fet explícita la condemna a l'antiga organització armada. I s'ha de ser cec a la realitat per no veure que la pancarta no portava dibuixada cap pistola sinó unes urnes per dipositar el vot. El ciutadà del carrer, sempre atent a l'espectacle futbolístic o a l'enllaç monàrquic de comprensió elemental, quan fa una llambregada a la política i es troba amb aquesta mena de discursos, és lògic que se'n desentengui o que se li desperti la vena autoritària.

Si anem al cas del PSC, si fa no fa el mateix. El vot negatiu del PSC és, certament, una mostra d'absoluta i radical incoherència retòrica –feia poc que havien votat afirmativament al Senat–, i és una oportunitat perduda per al mític –en el sentit de mai no acomplert– “front català unitari” a Madrid. Ara bé, el gest del PSC és perfectament comprensible des de la lògica de partit i de les am-

bicions personals dels diputats i dels llocs de treball dels centenars de membres que han trobat acomodació laboral a Madrid gràcies a la subordinació del PSC al PSOE. El PSC ha considerat que, a banda de l'incert cost electoral, entre fer el gest de donar suport a una moció que en qualsevol cas a la ministra Salgado li hauria entrat per una orella i sortit per l'altra, o respectar les ambicions laborals i polítiques dels seus alliberats a l'administració de l'Estat, preferia l'estabilitat dels llocs de treball. Una altra cosa és que el diputat i portaveu socialista Daniel Fernández insisteixi a justificar-ho en termes de retòrica política al servei del país. En aquest cas, l'argumentació tan abrandada com plena de contradiccions i absurditats de Fernández, hauria de ser estudiada en un seminari de màster en ciència política o, encara millor, en un laboratori de psicologia davant d'un ratolí engabiat i sense sortida.

La vida política es presenta en públic com un acte de servei a la nació, expressió de l'interès general. Però funciona com una xarxa de transacció d'interessos particulars d'ordre molt divers i en conflicte. Així, la presa de decisions polítiques, només es poden arribar a entendre si es té en compte, més enllà dels grans principis en els que s'empara, l'ambició personal dels actors polítics, la gestió i arbitratge dels interessos ocults dels poders fàctics que la pressionen i, esclar, la vida interna dels mateixos partits polítics, veritables empreses de treball temporal. Per això, una mirada simplista al fet polític, que només es guii per la retòrica pública, mai no entendrà una lògica que no es regeix pas pels principis de l'argumentació racional, sinó pels de la justificació d'uns interessos, generalment legítims, però contradictoris. Indignem-nos, si cal, però no simplifiquem la complexitat.